

Σύντομη Ανασκόπηση των Αποτελεσμάτων του Έργου

7EU VET

Λεπτομερής Μεθοδολογική Προσέγγιση για την Κατανόηση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Περίληψη

Κύριος σκοπός του έργου '7EU VET: Λεπτομερής Μεθοδολογική Προσέγγιση για την Κατανόηση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης' ήταν να διερευνήσει τους καθοριστικούς παράγοντες της σχετικής επιτυχίας των μαθητών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις αποκτηθείσες γνώσεις τους, την εκπλήρωση των προσδοκιών τους σε σχέση με τη σταδιοδρομία τους και την επαγγελματική ικανοποίηση κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας. Με τον τρόπο αυτό, το έργο δημιουργεί μια πλατφόρμα γνώσεων σχετικά με τη συγκρισιμότητα, την ευελιξία και την ανάπτυξη των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε επτά χώρες της ΕΕ και ακολουθεί τις πρόσφατες πολιτικές και εκπαιδευτικές προκλήσεις.

Μέσω μιας μεγάλης κλίμακας πρωτογενούς έρευνας σε 17.631 μαθητές της επαγγελματικής εκπαίδευσης, κυρίως 17 – 18 χρονών, το έργο εξέτασε τις διαφορές και τις ομοιότητες σε επτά χώρες της ΕΕ: Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Λετονία, Λιθουανία, Σλοβενία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας είναι διαθέσιμα στο [link](#).

Γενικά

Το έργο 7EU VET αρχικά πραγματοποίησε δευτερογενή έρευνα για τα εθνικά συστήματα τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΕΕ): Τα κύρια αποτελέσματα για κάθε χώρα έχουν ενσωματωθεί στην τελική έκθεση, ενώ έγινε προσπάθεια για διεθνή σύγκριση των επτά χωρών. Τα ευρήματα ομαδοποιήθηκαν σε έξι βασικούς τομείς: (α) παράγοντες που σχετίζονται με τη μετάβαση από τη βασική εκπαίδευση στην ΤΕΕ, (β) με τη μάθηση, την αντίληψη και την ικανοποίηση στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, (γ) τη σχολική επιτυχία και τις αποκτηθείσες ικανότητες, (δ) τις Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και (ε) τις προσδοκίες των μαθητών για την καριέρα και την περαιτέρω εκπαίδευσή τους. Τα κύρια ευρήματα του έργου σε διεθνές επίπεδο είναι τα εξής:

Οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη μετάβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι τα ίδια σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα - και συνδέονται στενά με την αντίληψη της επαγγελματικής εξέλιξης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη να αυξηθεί η αντικειμενική πληροφόρηση που σχετίζεται με την εγγραφή των μαθητών στην ΤΕΕ, η οποία περιλαμβάνει την κατάρτιση των εκπαιδευτικών προς αυτή την κατεύθυνση και την ενίσχυση και άλλων πηγών πληροφόρησης.

Σε όλες τις χώρες οι μαθητές θεωρούν ότι η ΤΕΕ προσφέρει περιορισμένες επιλογές όσον αφορά στην επιλογή της περαιτέρω επαγγελματικής πορείας. Η πλειοψηφία των σπουδαστών . (σε γενικές γραμμές τρεις στους τέσσερις), δεν εξετάζει καμία εναλλακτική λύση στην απόφασή τους σχετικά με την εγγραφή σε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Υπάρχει ανάγκη να δοθεί μεγάλη προσοχή στις εξωσχολικές δραστηριότητες καθώς σε ορισμένες χώρες, ένας στους τέσσερις μαθητές δεν αποκτά ιδιαίτερες γνώσεις στο σχολείο.

Οι γενικές (κλασσικές) γνώσεις δεν έχουν υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους μαθητές της ΤΕΕ στις περισσότερες χώρες. Οι πιο σημαντικοί παράγοντες μάθησης είναι το ενδιαφέρον για τα πρακτικά μαθήματα

και η κατανόηση του αντικειμένου μάθησης. Τα αποτελέσματα δείχνουν σαφώς ότι πρέπει να ενισχυθούν τα γενικά μαθήματα και να γίνει η εκμάθηση αυτών πιο ελκυστική.

Στις περισσότερες χώρες, η πλειοψηφία των φοιτητών της ΤΕΕ περνούν το μεγαλύτερο μέρος του ελεύθερου χρόνου τους με τους φίλους, στα κοινωνικά δίκτυα και παρακολουθούν τηλεόραση, ενώ δεν αφιερώνουν πολύ χρόνο στην ανάγνωση βιβλίων. Στο πλαίσιο αυτό, το ερώτημα που τίθεται είναι σε τι βαθμό τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προωθούν τις δραστηριότητες αυτές, και ποια είναι η θέση / στάση που πρέπει να λάβουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι μαθητές επαγγελματικής εκπαίδευσης, παρατηρείται ότι αναλαμβάνουν αμειβόμενη εργασία περισσότερο από το αναμενόμενο. Κατά μέσο όρο, περίπου ένας στους πέντε μαθητές απασχολείται για τουλάχιστον δύο ώρες την ημέρα αλλά, αυτή η εργασία δεν έχει καμία σχέση με το αντικείμενο των σπουδών τους: πρώτον, διότι αυτή η εργασία δεν έχει σχέση με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και, δεύτερον, διότι υπάρχει μια ένδειξη ότι εργάζονται μόνον για βιοποριστικούς λόγους.

Η σχολική επιτυχία (επίτευξη καλών βαθμών) επηρεάζει σημαντικά την συνολική αντίληψη για την αξία του προγράμματος ΤΕΕ, ως εκ τούτου, οι καθηγητές θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στους μαθητές με χαμηλότερους βαθμούς. Οι μαθητές εκτιμούν και είναι πολύ ευαίσθητοι στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών.

Γενικά η ικανοποίηση με το πρόγραμμα, εξαρτάται σημαντικά από το αν τα μαθήματα είναι ενδιαφέροντα και από το πόσο καλά είναι προετοιμασμένοι οι εκπαιδευτικοί: φαίνεται ότι είναι η πιο σημαντική πρόκληση είναι να γίνονται τα μαθήματα, ελκυστικά και ενδιαφέροντα.

Η συμπεριφορά (ο τρόπος) μελέτης και μάθησης επηρεάζει περισσότερο από τον χρόνο που επενδύεται για μελέτη στο σπίτι – Η πρακτική εξάσκηση δεν είναι καλά αναγνωρισμένη στις περισσότερες χώρες. Οι μαθητές της ΤΕΕ αναπτύσσουν τις δικές τους τακτικές για να επιτύχουν υψηλούς βαθμούς, οι οποίες δεν σχετίζονται με τη μελέτη μετά το σχολείο, αλλά με τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια του προγράμματος εκπαίδευσης και με άλλους τρόπους κοινωνικής μάθησης. Οι μαθητές που ενδιαφέρονται για αντικείμενα γενικής παιδείας αποκτούν καλύτερους βαθμούς κι αυτό είναι κοινή διαπίστωση σε όλες τις χώρες. Επίσης από την έρευνα φαίνεται ότι οι μαθητές δεν αποκτούν υψηλότερους βαθμούς επειδή επιθυμούν να εντυπωσιάσουν τους δασκάλους τους.

Οι μαθητές επαγγελματικής εκπαίδευσης αντιλαμβάνονται την ομαδική εργασία και τη δυνατότητα να εξοικειώνονται με τα καθήκοντα που σχετίζονται με τα επαγγέλματά τους, ως τις πιο ανεπτυγμένες ικανότητές τους.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επιδρούν στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών να εκτελούν μόνοι τους εργασίες είναι η σχολική επίδοση (επιτυχία) και τα επαγγελματικά τους κίνητρα. Μόνο σε περιορισμένο βαθμό υπάρχει εξάρτηση με το ευρύτερο εκπαιδευτικό περιβάλλον στα σχολεία.

Όπως ήταν αναμενόμενο, σε όλες τις χώρες, οι μαθητές με υψηλότερους βαθμούς ανέφεραν περισσότερο ότι έχουν καλύτερες ικανότητες από ότι οι μαθητές με χαμηλότερους βαθμούς: Οι χώρες θα πρέπει να κατανοήσουν με σαφήνεια ποιες αποκτηθείσες ικανότητες των μαθητών αποκαλύπτονται κατά την αξιολόγησή τους και ποιες παραμένουν κρυφές.

Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ): Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές από όλες τις χώρες είναι ικανοί στη χρήση των γενικών εφαρμογών στον υπολογιστή, όπως η επεξεργασία κειμένου, η μεταφορά αρχείων, η αντιγραφή και η επικόλληση. Είναι λιγότερο εξοικειωμένοι με τη ανάπτυξη λογισμικών και την εγκατάσταση λειτουργικών συστημάτων. Όσον αφορά στη χρήση του Διαδικτύου, οι περισσότεροι από αυτούς είναι εξοικειωμένοι με τη διαχείριση των πληροφοριών (αναζήτηση), αλλά λιγότερο εξοικειωμένοι με πιο πολύπλοκες εργασίες, όπως τη δημιουργία ιστοσελίδων. Η στάση τους απέναντι στις ΤΠΕ στην καθημερινή τους ζωή, είναι θετική.

Τα προσωπικά κίνητρα είναι πιο σημαντικά για τους μαθητές της ΤΕΕ αναφορικά με τη μελλοντική σταδιοδρομία τους, παρά το μισθό, την ασφάλεια των θέσεων εργασίας ή τη φήμη που αποκτούν από την

εργασία τους: Η πιο σημαντική κινητήριος δύναμη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας για τους σπουδαστές ΤΕΕ είναι να μπορέσουν να αναζητήσουν μια εργασία που τους δημιουργεί συναισθήματα ικανοποίησης και να έχουν μια καλή σχέση με τους συναδέλφους τους.

Για κάποιους μαθητές της ΤΕΕ το επόμενο βήμα στην καριέρα τους είναι να εγγραφούν σε άλλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Το ποσοστό των μαθητών που δήλωσαν ότι είναι πιθανό να συνεχίσουν στο σχολείο ή την περαιτέρω εκπαίδευση δεν ήταν τόσο μεγάλο. Τα αποτελέσματα κυμαίνονταν από το 49% στη Γερμανία έως το 35% στη Λιθουανία. Οι γυναίκες μαθήτριες (με περισσότερο από 10% σε σχέση με τα αγόρια) είναι πιο πιθανό να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε όλες τις χώρες με εξαίρεση τη Γερμανία, όπου η κατάσταση είναι αντίστροφη.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού, έχει τη γενική ευθύνη για όλες τις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης και εφαρμόζει την εθνική εκπαιδευτική πολιτική. Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά ηλικίας μεταξύ 6 και 15 και συνήθως περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια (Δημοτικό) και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο).

Η μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση αποτελείται σήμερα από δύο τύπους: τα Ενιαία Λύκεια (με ακαδημαϊκό προσανατολισμό) και τα Λύκεια Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Επαγγελματικές Σχολές – ΕΠΑΣ και τα Επαγγελματικά Λύκεια - ΕΠΑΛ).

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ)

Τα Επαγγελματικά Λύκεια παρέχουν γενική καθώς και τεχνική - επαγγελματική εκπαίδευση παράλληλα με την κατάρτιση η οποία έχει χαρακτηριστεί ως δευτερεύουσα μη-υποχρεωτική εκπαίδευση. Οι μαθητές δεν δύνανται να είναι πάνω από 25 ετών και θα πρέπει να είναι κάτοχοι πιστοποιητικού κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα Επαγγελματικά Λύκεια είναι πρωινά και νυχτερινά.

Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ)

Στις ΕΠΑΣ εισέρχονται μαθητές από ηλικία 16 ετών. Συνήθως οι μαθητές είναι ηλικίας 16-18 ετών, αλλά οι ΕΠΑΣ δέχονται μαθητές μέχρι 25. Οι μαθητές πρέπει να έχουν ολοκληρώσει το πρώτο έτος είτε στο επαγγελματικό, είτε στο Γενικό Λύκειο. Οι ΕΠΑΣ λειτουργούν κατά τη διάρκεια της ημέρας και δεν υπάρχουν δίδακτρα για τους μαθητές. Οι μαθητές επιλέγουν τα προγράμματα είτε γιατί τους παρέχουν μια βάση για περαιτέρω εκπαίδευση, είτε καλές προοπτικές απασχόλησης ή συνδέονται με ένα ελκυστικό επάγγελμα.

Η έρευνα με ερωτηματολόγια σε μαθητές της δευτέρας τάξης ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ στην Ελλάδα (δείγμα 2.408 μαθητές από 76 σχολεία πανελλαδικά), προσφέρει ισχυρή ανατροφοδότηση αναφορικά με τους στόχους σταδιοδρομίας των μαθητών και τους λόγους επιλογής των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σχέση με άλλα (π.χ. κοινωνικο-δημογραφικά) χαρακτηριστικά.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες για την επιλογή του προγράμματος ΤΕΕ που παρακολουθούν οι έλληνες μαθητές, είναι η πεποίθηση ότι το πρόγραμμα παρέχει μια καλή βάση για περαιτέρω τα προσόντα / εκπαίδευση (48%), ότι το πρόγραμμα προσφέρει καλές προοπτικές απασχόλησης (32%) και η φήμη του προγράμματος ή η επιλογή του από φίλους που το έχουν ήδη επιλέξει (27%).

Οι κυριότερες πηγές πληροφόρησης για την επιλογή του προγράμματος ΤΕΕ είναι η οικογένεια (22%), οι φίλοι και συμμαθητές (22%), οι σχολικοί σύμβουλοι και σύμβουλοι σταδιοδρομίας (18%) και οι δάσκαλοι (17%).

Αναφορικά με το τρέχον πρόγραμμα ΤΕΕ που παρακολουθούν, οι έλληνες μαθητές πιστεύουν κυρίως ότι τους προετοιμάζει για μια δουλειά, σημαντική για την κοινωνία (49%), τους παρέχει πρακτική εμπειρία για την είσοδο στην αγορά εργασίας (44%) και ότι τους προετοιμάζει για την έναρξη της δικής τους επιχείρησης (38%).

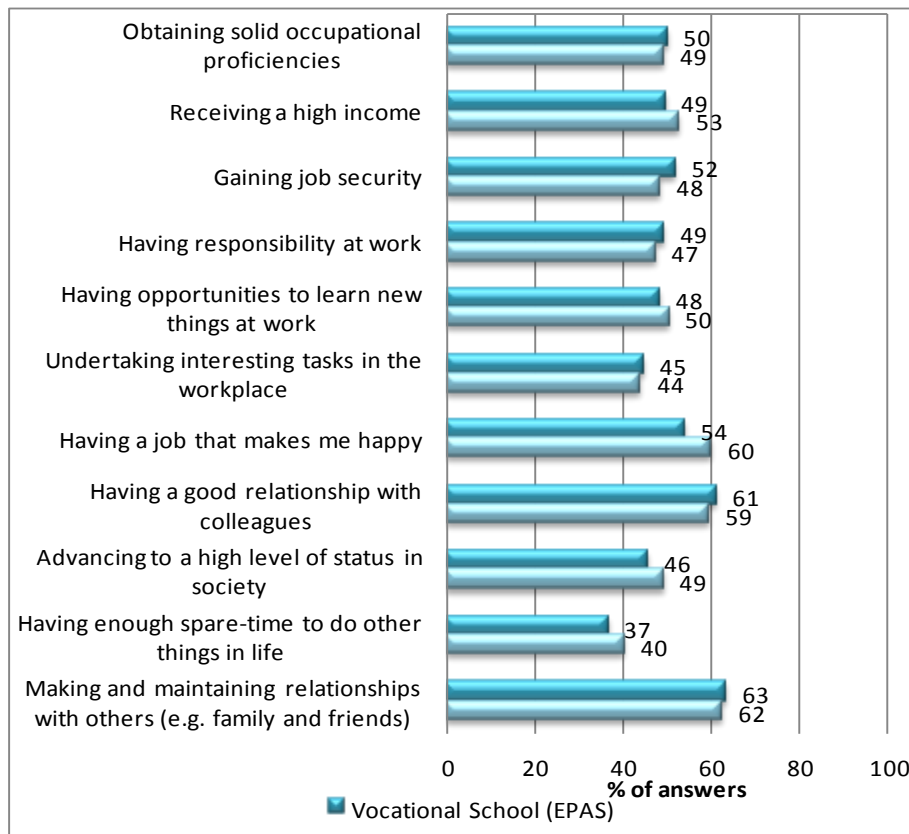
Η ικανοποίηση των μαθητών από το Σχολείο δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή. Περίπου το 48% των μαθητών είναι ικανοποιημένοι με τους δασκάλους τους σχετικά με το ενδιαφέρον τους / τις προσπάθειες να βοηθήσουν τους μαθητές, το 40% θεωρεί ότι οι περισσότεροι από τους καθηγητές τους είναι συνήθως καλά προετοιμασμένοι στα γνωστικά αντικείμενα τους, το 31% θεωρεί τα περισσότερα από τα μαθήματα είναι ενδιαφέροντα και το 29% πιστεύει ότι τα σχολεία τους προσφέρουν αρκετό υλικό κατάρτισης. Μόνο ένας στους τέσσερις μαθητές δηλώνει ότι οι σχολικές εγκαταστάσεις είναι σε καλή κατάσταση, ενώ σε επίπεδο γενικής ικανοποίησης μόνο το 40% των μαθητών δηλώνει πολύ και πάρα πολύ ικανοποιημένο.

Για τη συμπεριφορά των ελλήνων μαθητών ΤΕΕ σε σχέση με την μελέτη/ διάβασμα, το 64% ενδιαφέρεται για πρακτικά μαθήματα, ένας στους δύο θεωρεί σημαντικό να κατανοήσει τι ακριβώς πρέπει να μάθει και μόνο το 27% των μαθητών δηλώνει ότι απολαμβάνει τη μάθηση.

Το 62% των μαθητών ΤΕΕ εργάζονται (30% τακτικά και 32% μόνο κατά τη διάρκεια των διακοπών). Ωστόσο μόνο το 20% από τους μαθητές αυτούς αναλαμβάνουν καθήκοντα που σχετίζονται με το πρόγραμμα σπουδών τους. Οι μαθητές δήλωσαν ότι εργάζονται κατά μέσο όρο 20,2 ώρες την εβδομάδα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Αναφορικά με τους μελλοντικούς τους στόχους και τη σταδιοδρομία τους, η πλειοψηφία των μαθητών (σχεδόν η ίδια και για τα δύο προγράμματα) υπογραμμίζει τη δημιουργία και τη διατήρηση των σχέσεων με τους άλλους, ως κυρίαρχο στόχο για την καριέρα τους.

Κατά πλειοψηφία (περίπου 60%), οι μαθητές της ΤΕΕ προσπαθούν να αποκτήσουν μία δουλειά η οποία να δημιουργεί και να διατηρεί καλές σχέσεις με άλλους εκτός εργασίας (οικογένεια/ φίλους), να τους επιτρέπει να έχουν καλές σχέσεις με τους συναδέλφους, καθώς και μία δουλειά που τους επιτρέπει να έχουν ένα υψηλότερο εισόδημα. Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικό για τους μαθητές και των δύο προγραμμάτων (περίπου 50%) να αποκτήσουν εργασιακή ασφάλεια σε αυτή την περίοδο της οικονομικής κρίσης.

Σχήμα 1: Οδηγοί Επαγγελματικής Ανάπτυξης μαθητών της ΤΕΕ, βάσει προγράμματος.

Η έρευνα καταδεικνύει ότι το φύλο επηρεάζει τους στόχους των μαθητών στα πιο απαιτητικά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΠΑΛ), όπου οι άρρενες μαθητές λιγότερο συχνά προσπαθούν να έχουν αρκετό ελεύθερο χρόνο για να κάνουν άλλα πράγματα στη ζωή (37 %) εν αντιθέσει με τα κορίτσια (47 %).

Η προσπάθεια προς την επίτευξη των στόχων των μαθητών επηρεάζεται επίσης από τον τομέα του προγράμματος, στην περίπτωση των μαθητών στα πιο απαιτητικά προγράμματα. Οι μαθητές σε προγράμματα στον τομέα των υπηρεσιών θα ήθελαν να έχουν περισσότερο χρόνο για άλλα πράγματα στη ζωή (47 %) και να

διατηρούν σχέσεις με τους άλλους (69%) από ό, τι οι μαθητές στο βιομηχανικό τομέα (37% και 59%, αντίστοιχα).

Επίσης, υπάρχουν διαφορές όσον αφορά στους συγκεκριμένους στόχους μεταξύ των μαθητών σε λιγότερο απαιτητικά προγράμματα με γονείς με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Οι μαθητές που οι γονείς τους έχουν μια ανώτερη δευτεροβάθμια και μη-τριτοβάθμια εκπαίδευση, πιο συχνά αγωνίζονται για να έχουν μια εργασία που τους κάνει ευτυχημένους και διατηρούν σχέσεις με τους άλλους σε σύγκριση με τους μαθητές των οποίων οι γονείς έχουν άλλο εκπαιδευτικό υπόβαθρο.

Ομοίως, οι μαθητές στα περισσότερα απαιτητικά προγράμματα με άνω του μέσου όρου κοινωνικο-οικονομική κατάσταση πιο συχνά προσπαθούν να αποκτήσουν ασφάλεια στην απασχόληση (84%), σταθερές επαγγελματικές γνώσεις (84%) και να λάβουν υψηλότερο εισόδημα (80%). Αντίθετα, οι μαθητές με κάτω του μέσου όρου ή στο μέσο όρο κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, παρουσιάζουν πολύ χαμηλότερα ποσοστά (45-50%) για τις συγκεκριμένες στόχους.

Για τους μαθητές που προέρχονται από λιγότερο απαιτητικά προγράμματα, η επίδραση του τόπου της κατοικίας τους είναι ισχυρότερη για τους στόχους τους. Οι μαθητές από μεγάλες πόλεις ή προάστια, λιγότερο συχνά, καταβάλουν προσπάθειες για να έχουν καλές σχέσεις με τους συναδέλφους και με να έχουν αρκετό ελεύθερο χρόνο να κάνουν άλλα πράγματα στη ζωή τους

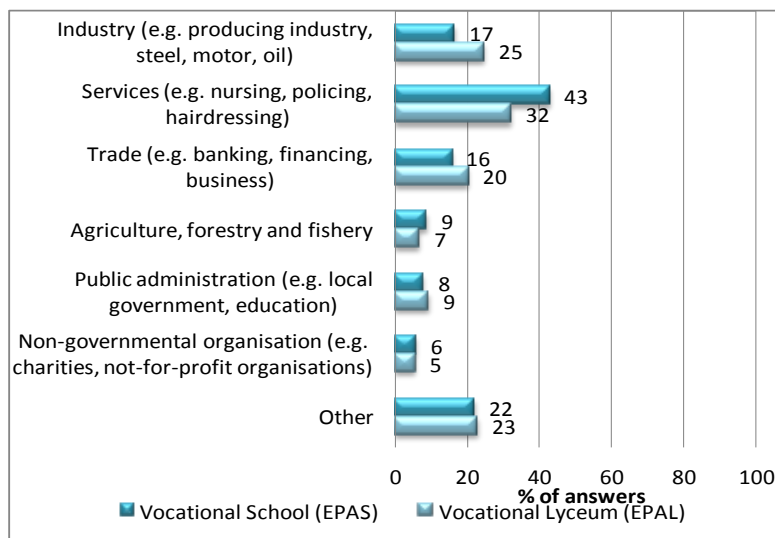
Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, οι μαθητές με υψηλούς βαθμούς στα περισσότερα απαιτητικά προγράμματα, πιο συχνά προσπαθούν να αποκτήσουν ευθύνη στην εργασία τους (57%) και να αναλάβουν καθήκοντα στο χώρο εργασίας (55%) από ό, τι οι μαθητές με χαμηλούς βαθμούς. Από την άλλη, οι μαθητές που προέρχονται από λιγότερο απαιτητικά προγράμματα και με υψηλούς βαθμούς πιο συχνά προσπαθούν να αποκτήσουν μια δουλειά που τους κάνει ευτυχείς (61%), να αποκτήσουν επαγγελματικές γνώσεις / ικανότητες (60%), να έχουν ευκαιρίες για να μάθουν νέα πράγματα στο χώρο εργασίας (58%) και να αναλάβουν καθήκοντα στο χώρο εργασίας (53%), σε αντίθεση με τους μαθητές με χαμηλούς βαθμούς, όπου τα αντίστοιχα ποσοστά για τους στόχους αυτούς είναι σημαντικά χαμηλότερα.

Πίνακας 1: Οδηγοί της επαγγελματικής ανάπτυξης των μαθητών της ΤΕΕ βάσει του τύπου του προγράμματος και του βαθμού.

	ΕΠΑΣ	ΕΠΑΛ
Χαμηλοί Βαθμοί		
Απόκτηση Επαγγελματικών Δεξιοτήτων.	43	46
Απόκτηση Υψηλού Εισοδήματος.	47	52
Απόκτηση Εργασιακής Ασφάλειας.	51	47
Απόκτηση Υπευθυνότητας στην Εργασία.	47	43
Απόκτηση Ευκαιριών για να μάθουν νέα πράγματα στο χώρο εργασίας.	39	49
Ανάληψη ενδιαφερόντων καθηκόντων στο χώρο εργασίας.	39	40
Μία εργασία που τους κάνει ευτυχισμένους.	48	59
Απόκτηση μίας καλής σχέσης με τους συνεργάτες.	57	58
Απόκτηση ενός υψηλότερου στάτους στην κοινωνία.	42	47
Απόκτηση περισσότερου ελεύθερου χρόνου για άλλα πράγματα στη ζωή.	39	38
Δημιουργία και ενίσχυση σχέσεων με άλλους.	62	62
Υψηλοί Βαθμοί		
Απόκτηση Επαγγελματικών Δεξιοτήτων.	60	57
Απόκτηση Υψηλού Εισοδήματος.	53	62
Απόκτηση Εργασιακής Ασφάλειας.	55	56
Απόκτηση Υπευθυνότητας στην Εργασία.	50	57
Απόκτηση Ευκαιριών για να μάθουν νέα πράγματα στο χώρο	58	56

εργασίας.		
Ανάληψη ενδιαφερόντων καθηκόντων στο χώρο εργασίας.	53	55
Μία εργασία που τους κάνει ευτυχισμένους	61	67
Απόκτηση μίας καλής σχέσης με τους συνεργάτες.	66	66
Απόκτηση ενός υψηλότερου στάτους στην κοινωνία.	50	52
Απόκτηση περισσότερου ελεύθερου χρόνου για άλλα πράγματα στη ζωή.	36	46
Δημιουργία και ενίσχυση σχέσεων με άλλους.	65	70

Ο πιο δημοφιλής επιθυμητός τομέας απασχόλησης για τους μαθητές είναι οι υπηρεσίες και ακολουθεί η βιομηχανία και το εμπόριο.

Σχήμα 2: Τομείς μαθητές θα ήθελαν να εργαστούν.

Και στους δύο τύπους προγραμμάτων, οι μαθητές σε βιομηχανικά προγράμματα σπουδών πιο συχνά επιλέγουν τη βιομηχανία και λιγότερο συχνά τις υπηρεσίες σε σχέση με τους μαθητές που προέρχονται από προγράμματα παροχής υπηρεσιών που πιο συχνά επιλέγουν τις υπηρεσίες και λιγότερο συχνά τη βιομηχανία. Επιπλέον, σε λιγότερο απαιτητικά βιομηχανικά προγράμματα οι μαθητές πιο συχνά προτιμούν το εμπόριο και τη γεωργία από τους φοιτητές σε προγράμματα παροχής υπηρεσιών.

Πίνακας 2: Τομείς που θα ήθελαν να απασχοληθούν οι μαθητές της ΤΕΕ

	ΕΠΑΣ	ΕΠΑΛ
Βιομηχανία		
Βιομηχανία (π.χ. βιομηχανία παραγωγής χάλυβα, αυτοκινήτων, πετρέλαιο)	31	33
Υπηρεσίες (π.χ. νοσηλευτές, αστυνόμοι, κομμωτές)	18	22
Εμπόριο (π.χ. τραπεζικές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικά, επιχειρήσεις)	20	21
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	12	8
Δημόσια διοίκηση (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, εκπαίδευση)	8	9
Μη κυβερνητική οργάνωση (π.χ. φιλανθρωπικά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις)	(4)	5
Άλλο	24	25

Υπηρεσίες		
Βιομηχανία (π.χ. βιομηχανία παραγωγής χάλυβα, αυτοκινήτων, πετρέλαιο)	5	10
Υπηρεσίες (π.χ. νοσηλευτές, αστυνόμοι, κομμωτές)	63	52
Εμπόριο (π.χ. τραπεζικές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικά, επιχειρήσεις)	12	19
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	6	(4)
Δημόσια διοίκηση (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, εκπαίδευση)	8	10
Μη κυβερνητική οργάνωση (π.χ. φιλανθρωπικά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις)	7	7
Άλλο	20	18

Οι μαθητές στα περισσότερα απαιτητικά προγράμματα με μέση κοινωνικο-οικονομική κατάσταση πιο συχνά προτιμούν τον τομέα των υπηρεσιών (40%) από ό, τι οι μαθητές με κοινωνικο-οικονομική κατάσταση κάτω ή στο μέσο όρο. Σε πιο απαιτητικά προγράμματα, οι μαθητές από χωριό ή αγροτικές περιοχές πιο συχνά επιλέγουν τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία (18 %) από ό, τι οι μαθητές στις μικρές πόλεις ή μεγάλες πόλεις (σχεδόν 4 % και στις δύο περιπτώσεις).

Διαφορές υπάρχουν επίσης μεταξύ των μαθητών σε λιγότερο απαιτητικά προγράμματα με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο γονέων. Όσο χαμηλότερη είναι η εκπαίδευση των γονέων των μαθητών, τόσο ισχυρότερη είναι η προτίμηση των φοιτητών για τις υπηρεσίες και χαμηλότερη η προτίμηση για τον βιομηχανικό τομέα.

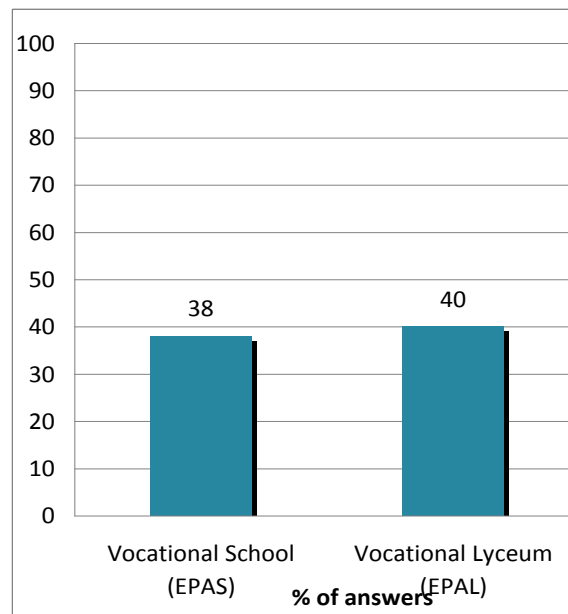
Όσον αφορά στο φύλο και πώς αυτό επηρεάζει τις αποφάσεις των μαθητών για τους τομείς μελλοντικής απασχόλησης, ο Πίνακας 3 δείχνει ότι και στους δύο τύπους προγραμμάτων οι αρρένες μαθητές πιο συχνά επιλέγουν τη βιομηχανία και τη γεωργία και λιγότερο συχνά τις υπηρεσίες, εν αντιθέσει με τις μαθήτριες. Οι μαθήτριες στα περισσότερα απαιτητικά προγράμματα επιλέγουν μη-κυβερνητικές οργανώσεις, από τους άνδρες μαθητές, ενώ οι μαθητές (αρρένες) σε λιγότερο απαιτητικά προγράμματα πιο συχνά επιλέγουν το εμπόριο από τις μαθήτριες.

Πίνακας 3: Τομείς που οι μαθητές επιθυμούν να εργασθούν.

	ΕΠΑΣ	ΕΠΑΛ
Αγόρια		
Βιομηχανία (π.χ. βιομηχανία παραγωγής χάλυβα, αυτοκινήτων, πετρέλαιο)	26	34
Υπηρεσίες (π.χ. νοσηλευτές, αστυνόμοι, κομμωτές)	21	21
Εμπόριο (π.χ. τραπεζικές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικά, επιχειρήσεις)	21	23
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	13	9
Δημόσια διοίκηση (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, εκπαίδευση)	7	9
Μη κυβερνητική οργάνωση (π.χ. φιλανθρωπικά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις)	5	4
Άλλο	25	25
Κορίτσια		
Βιομηχανία (π.χ. βιομηχανία παραγωγής χάλυβα, αυτοκινήτων, πετρέλαιο)	(4)	(5)
Υπηρεσίες (π.χ. νοσηλευτές, αστυνόμοι, κομμωτές)	72	58
Εμπόριο (π.χ. τραπεζικές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικά, επιχειρήσεις)	9	15
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	(4)	((3))
Δημόσια διοίκηση (π.χ. τοπική αυτοδιοίκηση, εκπαίδευση)	8	10
Μη κυβερνητική οργάνωση (π.χ. φιλανθρωπικά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις)	7	9
Άλλο	18	18

Η απόδοση στο σχολείο επηρεάζει επίσης σημαντικά τις επιλογές των μαθητών του τομέα που θα ήθελαν να εργαστούν. Σε λιγότερο απαιτητικά προγράμματα, οι μαθητές με υψηλή βαθμολογία πιο συχνά επιλέγουν τις υπηρεσίες (52%) από ό, τι οι μαθητές με χαμηλούς βαθμούς (32%). Σε πιο απαιτητικά προγράμματα, οι μαθητές με υψηλή βαθμολογία λιγότερο συχνά επιλέγουν τη βιομηχανία (18%) και πιο συχνά μη-κυβερνητικές οργανώσεις (9%) από ό, τι οι μαθητές με χαμηλούς βαθμούς (27% και 4%, αντίστοιχα).

Και στους δύο τύπους προγραμμάτων, η πλειοψηφία των μαθητών ανέφεραν ότι δεν είναι αρκετά πιθανό να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, περαιτέρω.

Σχήμα 3: Ποσοστό των μαθητών που επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή στην ΤΕΕ.

Και στους δύο τύπους προγραμμάτων, οι μαθήτριες (49%) και οι μαθητές σε προγράμματα παροχής υπηρεσιών (47%) θα ήθελαν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, περισσότερο από τους άνδρες μαθητές (33%) και τους μαθητές σε βιομηχανικά προγράμματα (32%).

Στα πιο απαιτητικά προγράμματα, υπάρχουν ορισμένες διαφορές όσον αφορά στην κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των μαθητών, καθώς και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των γονιών τους. Οι μαθητές με άνω του μέσου όρου κοινωνικο-οικονομική κατάσταση είναι πιο πρόθυμοι να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους (61%) από ό, τι οι μαθητές με κοινωνικοοικονομική κατάσταση στο μέσο όρο (46%) ή κάτω του μέσου όρου κοινωνικο-οικονομική κατάσταση (34%). Επιπλέον, σε πιο απαιτητικά προγράμματα, όσο μεγαλύτερη είναι η εκπαίδευση των γονέων, τόσο μεγαλύτερη είναι η προθυμία των μαθητών να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους.

Η απόδοση στο σχολείο επηρεάζει σημαντικά τις επιλογές των μαθητών να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους μόνον σε λιγότερο απαιτητικά προγράμματα. Σε αυτά τα προγράμματα, οι μαθητές με υψηλή βαθμολογία πιο συχνά ισχυρίζονται ότι θα ήθελαν να συνεχίσουν το σχολείο ή την περαιτέρω εκπαίδευσή τους (48%) από ό, τι οι μαθητές με χαμηλούς βαθμούς (33%).

Η κατοικία δεν επηρεάζει σημαντικά τις προθέσεις των μαθητών να συνεχίσουν το σχολείο.

Συμπεράσματα - Συζήτηση

Οι μαθητές της ΤΕΕ στην Ελλάδα έχουν χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τα προγράμματά τους και δεν πιστεύουν ότι αυτά τα προγράμματα προσφέρουν μεγάλες ευκαιρίες για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Σήμερα δεν υπάρχει σαφές θεσμικό πλαίσιο (που να παρέχεται από την ελληνική κυβέρνηση) για το ρόλο και τη λειτουργία της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Το σύστημα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στις ομάδες εστίας (focus group) ειδικών που πραγματοποιήθηκαν στο έργο 7EU VET, ονομάστηκε ως ένα πεδίο για 'πολιτικά πειράματα', επειδή υπάρχουν τόσοι πολλοί νόμοι που καλύπτουν την ΤΕΕ.

Η πλειοψηφία των σπουδαστών της ΤΕΕ ανέφερε ότι βασικοί στόχοι της σταδιοδρομίας τους είναι να απολαμβάνουν την εργασία τους και να έχουν καλές σχέσεις με τους συναδέλφους τους. Η πλειοψηφία των Ελλήνων μαθητών δεν σκοπεύουν να συνεχίσουν την εκπαίδευση ή την κατάρτισή τους.

Σύμφωνα με την πρωτογενή έρευνα, τις συνεντεύξεις με τους μαθητές της ΤΕΕ και τις ποιοτικές συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες, διαφαίνεται ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα είναι το χαμηλό επίπεδο της. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το χαμηλό επίπεδο μάθησης και τις αδυναμίες των σχολείων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (για παράδειγμα, κακές υποδομές, ανεπαρκές εκπαιδευτικό δυναμικό). Αυτές οι αδυναμίες εξηγούν τη χαμηλή ικανοποίηση και τη διαδεδομένη πεποίθηση ότι η ΤΕΕ δεν συμβάλει σημαντικά στην απασχόληση.

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ελληνικών περιφερειών σχετικά με την υποδομή για την ΤΕΕ. Για παράδειγμα, στην Κρήτη η υποδομή των σχολείων είναι σχετικά καλή σε σύγκριση με άλλες περιοχές.

Η σύνδεση μεταξύ της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της αγοράς γίνεται όλο και πιο αδύναμη, λόγω της οικονομικής κρίσης. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων (π.χ. επιμελητήρια) στη διαμόρφωση της στρατηγικής της ΤΕΕ πρέπει να αναβαθμιστεί.

Το Υπουργείο Παιδείας σχεδιάζει να μεταρρυθμίσει το σύστημα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα δύο κύρια σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προσφέρουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση [Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) και τις (ΕΠΑΣ)] θα καταργηθούν και τη θέση τους θα πάρει μια νέα μορφή του σχολείου (το Τεχνολογικό Λύκειο). Οι εμπειρογνώμονες στις συνεντεύξεις του έργου ισχυρίστηκαν ότι αυτή είναι η «τελευταία ευκαιρία» για την ΤΕΕ, αλλά εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα αυτού, διότι η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση θα πρέπει να συνδεθεί έντονα με τα τρέχοντα μέτρα λιτότητας, που σημαίνει ότι οι μεταρρυθμίσεις είναι πιθανό να είναι υπό-χρηματοδοτημένες.